

2. Кількість захищених докторських та кандидатських дисертацій в Україні за галузями науки (1993–2016) // APd : сайт. URL: <http://aphd.ua/kilkist-zakhyshchenykh-doktorskykh-dysertatsii-v-ukrani-za-haluzuamy-nauky-1993-2016/> (дата звернення: 11.11.2019).

Одержано 14.11.2019

УДК 321.21

Едуард Олександрович МУЗИЧУК,

студент факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО У ПРАВОВІЙ І ДЕМОКРАТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ (НА ПРИКЛАДІ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ)

Здатність різноманітних за своїми життєвими поглядами та соціальним положенням людей єднатися у тимчасові, або довготривалі союзи завжди була об'єктом численних досліджень. Адже ця риса була і буде унікальною й тією, що відрізняє людину з поміж усіх інших представників живих істот. Щось напевне героїчне є у тому, коли представники схожих чи різних верств населення, можливо спочатку спробувавши усі інші варіанти, зокрема силу і жорстокість, у решті-решт неодмінно приходять висновку про те, що найкращим варіантом співіснування для них стане побудова громади, яка влаштовує усіх її членів. Тобто мова йде про ту громаду, представники якої, незалежно від їх майнового та соціального статусу, мали б однакові права, свободи та рівність усіх перед законом. Який у свою чергу будувався б таким чином, щоб максимально охопити собою високі моральні, суспільні й демократичні принципи, найбільш повно і своєчасно відповідав би запитам суспільства. Існування подібних законів, а також додані до них справедлива, незалежна судова система у поєднанні з високим рівнем правової освіченості громадян, наявності в них добре розвинутої правової культури створили б справжні передумови для створення якісного громадянського суспільства. І на щастя ми вже маємо чимало історичних прикладів.

Значних успіхів у цій справі досягли Стародавні римляни. Перейнявши досвіду у питаннях організації місцевого самоврядування у деяких давньогрецьких полісів, жителі Риму почали будувати власну громаду за своїми правилами. Варто зазначити, що

кожне їхнє досягнення у напрямку збільшення значення своїх прав, кожен крок на зустріч до більшої свободи, супроводжувався війною або іншим видом протистояння. Адже на зорі існування Римської держави, владу було узурповано невеличкою купкою осіб, на чолі яких стояв так званий цар Риму. Це були нащадки племені етрусків, що заснували це місто. Потім, вже після зникнення посади єдиного очільника державою почала керувати група з глав найвпливовіших племен. Згодом, вже їх нащадки почали називати себе аристократами, тобто тими, кому уся влада і майно належали по праву народження. Десь силою, а десь своєю хитрістю і підкупамі, ця, вищеназвана група осіб (на початку це були лише три сотні найбільш заможних і впливових можновладців) встановила абсолютний контроль над усім справами у Стародавньому Римі.

Звичайно, що вони не бажали розділяти свою необмежену владу ні з ким іншим. Розподіляючи усі тогочасні блага Риму між собою, вони успішно керували державою деякий проміжок часу. Проте далі, коли кількість простого люду все більш зростала і відстань розриву між соціальними класами простолюдинів та аристократів ставала дедалі кричущою, почали виникати перші масові бунти. Результатом декількох таких кровавих виступів проти тиранії родовитих олігархів стало отримання простим людом (в ті часи він називався плебсом) хоча б перших, основоположних прав і свобод, які б відрізняли їх стан від існуючих в ті часи у давньому Античному світі рабів. За цими подіями відбулися ще чимало соціальних, антиолігархічних вибухів у римському суспільстві, наприкінці яких населення Риму, вслід за життєво необхідними правами (права на життя, здоров'я, недоторканість житла та ін.), почало отримувати ще й права політичного характеру. Наприклад право, шляхом голосування обирати собі представників влади. До речі всі історики сходяться у твердженні, що саме в Стародавньому Римі зародилася така масова традиція обирати волею більшості представників народу тих, хто здійснюватиме владні повноваження над самим народом. Вершиною розквіту Риму став результат багатовікових кривавих спроб не титулованого населення. Він припав на отримання римським населенням статусу громадянин Риму, який був найвищою цінністю того часу. Тобто не титул якогось правителя, можновладця, аристократа чи ще когось, а саме звання звичайного Громадянина, яке давало його носію велику кількість прав та можливостей і відкривало перед ним усі двері в країні, навіть можливість побудувати політичну кар'єру, найкращим чином свідчило про високу результативність досягнень римського суспільства, та не дарма пролиту ним кров. Але наявність у простих

громадян прав і свобод були далеко не всіма заслугами давньої величної держави. Також римляни перейняли та значно розвинули у себе такі соціально-владні інститути, як строковість владних повноважень, керування та адміністрування на нижчих рівнях управління тощо. Також представниками Риму була, якщо не винайдена, то вже точно вперше з поміж інших націй та народностей того часу, застосована система колегіального управління. Мається на увазі не лише Сенат, який слугував вищим органом влади у Римі, але й колегіальний принцип в органах виконавчої влади. Зокрема кожна висока посада в державі займалася двома особами. Наприклад, два консули, чотири претори, парна кількість цензорів і так далі. Також існувала практика призначати осіб, які займали посади консулів і преторів, керівниками римських провінцій. Отже на фінальному етапі існування римської республіки вона мала справді потужне громадське суспільство, різні верстви населення якого мали змогу захищати свої права у різний спосіб, у тому числі і законний.

Саме на основі прикладу Стародавнього Риму почали будувати свої демократичні, правові суспільства європейські країни Нового та Новітнього часу. З античності багато засобів і речей взяла собі Велика французька та англійська революції. А вже опираючись на античний, французький та британський досвіди, засновники Сполучених Штатів Америки збудували найбільш могутню в історії правову, розвинену демократичну державу, яскравий світ величі якої, торкається й України, надаючи нам відмінний приклад, і допомагаючи українцям торувати свій шлях до європейського майбутнього.

Одержано 13.11.2019

УДК 811.161.2:371

Олена Борисівна ОВЕРЧУК,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

На сучасному етапі розвитку українського суспільства, з прийняттям нового Закону України «Про Національну поліцію» та зміною пріоритетів професіоналізації поліцейських належний рівень мовленнєвої підготовленості останніх та дотримання ними